

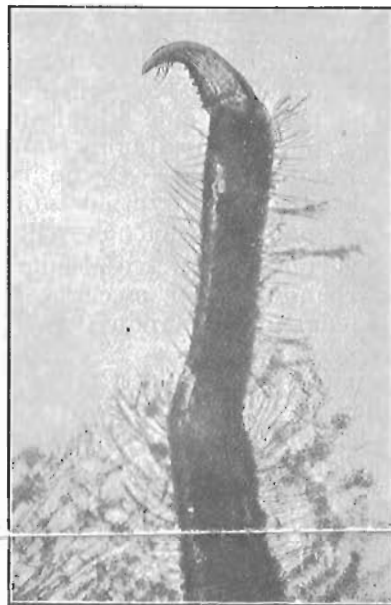
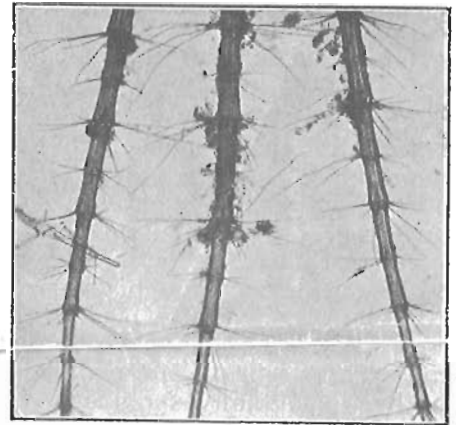
Dr. Karel Schäferna:

Nový zástupce naší říční fauny.(Sdělení ze Stát. výzkumného ústavu rybářského a hydrobiolog. v Praze.)
(S 3 obrázky v textu.)

Naše jihočeské řeky, zvláště ve svých horních tocích, jsou eldorádem v nich pěstovaných pstruhovitých ryb, neboť tyto nalézají tam hojnost potravy na bohaté fauně.

Za účelem studia potravy pstruhů i říční fauny vypravil jsem se ve dnech 4. a 5. června 1922 na sběry v řece Loučné v okolí Nedošína u Litomyšle.

Malý stav vody v řece dovolil mi, abych mohl věnovati svou pozornost veškeré fauně dna, zástupcům pod kameny i na vodních rostlinách. Hlavním kontingentem mého úlovku oné exkurse, kdy voda měla teplotu 10° C, byly larvy jepic z rodů *Ecdyurus* (v prudech tekoucí vodě na kamenech), *Baëtis* (na rostlinách a kamenech), *Habrophlebia* (na zetlívajících látkách i ka-

Obr. 1. *Torleya belgica*
(Lestage) ♀ zvětš.Obr. 2. Konce pravé nohy,
(zvětš.).Obr. 3. Cerky zakončující tělo,
(zvětš.).

menech) a dále tři rody skupiny *Ephemerellinae*: *Ephemerella*, jako pravý všudybyl, s níž o početnost zápolila forma, jež organisací svou upomíná LESTAGEM zmiňovanou *Chitonophoru* jež jest také pro naši faunu nová, o čemž však povím na jiném místě.

Ale největší překvapení mne čekalo v řece Loučné blíže obce Řídký. Na místě t. zv. »prádla«, kde jest voda poměrně hluboká, nacházely se ploše i šikmo položené kamenné desky, pod nimiž se to jen hemžilo larvami *Ephemerella ignita* (Poda) a *Habrophlebia*, ale obě formy se hbitě hleděly všemožně skrýti. Za to však dvě larvy habitu sice larev rodu *Ephemerella*, ale daleko mohutnější, zůstaly na svých místech, a postrčeny prstem, jen vahavě se sunuly lále.

Ihned zatanul mi na mysli obraz Belgičanem LESTAGEM popsané *Torleya belgica* (Lestage).*) Při bližším ohledání v laboratoři a srovnání s obrázky LESTAGEOVÝMI se skutečně potvrdil můj předpoklad, že se zde jedná opravdu o jednu nymphu ♂ a jednu ♀ rodu *Torleya*. Jelikož naše forma se shoduje až na nepatrné odchylky, jak dále vytkneme, s formou belgickou, můžeme i naši formu z Loučné označiti jako druh shodný s druhem *T. belgica* (Lestage).

Při svých návštěvách ve Vodňanech vyzval jsem tamějšího pilného sběratele p. ředitele V. J. ŠTĚPÁNA, aby i on sbíral Ephemeridové larvy našich vod. Výsledkem této výzvy bylo, že jsem při mém dalším zájezdu (v říjnu 1922) do Vodňan dostal od p. ředitele Štěpána epruvetu naplněnou larvami Ephemerid z Blanice od Vosek na Šumavě (dle udání z mlýnského náhonu). Mezi těmito larvami nalézala se i *Torleya belgica* v 7 exemplářích, z nichž bylo 6 samiček a jediný sameček.***) Exempláře byly blízky své přeměně a byly sbírány v červnu a v srpnu 1922. Za laskavé přenechání materiálu vzdávám p. řediteli V. ŠTĚPÁNOVI svůj nejvřelejší dík.

*) Annales de biologie lacustre Bruxelles T. VIII/1917 (str. 366—369 a T. IX.) 1919 str. 131—136.

**) Sběrateli jich p. ř. Štěpánovi tehdy ještě jménem i postavením zcela neznámá forma.

Samička *Torleya belgica* Lestage (Obraz 1.) jest těla širokého, na břišní straně sploštělá, nahoru pak značně vyklenutá. Délka těla ♀ jest 7 mm, šířka 3 mm, délka těla ♂ 6 mm, šířka 2 mm. Nohy o velmi plochých femurech, jakož i tibie a i části tarsů jsou opatřeny dlouhými štětinkami (podobně jako u *Ecdyurus* a *Heptagenia* a j.), aby se mohly dobře přidržovati na svém podkladu v tekoucích ručejích. Drápkovitá zakončení tarsů nesou na konkávní straně zuby a při konci charakteristickou řadu tenkých jemných štětin, vyčnívajících nad okraji dráčku (obr. 2). — Barvy jest šedohnědé, na hřbetě tmavší než na abdominu, se světlými skvrnami na vysoko klenuté hrudi. — Její abdomen má 3.—8. článek těla značně na stranách rozšířený a v trny nazad zahnuté protažený. Po stranách mají tyto abdominální články více méně dlouhé štětinky (u *Ephemerella* jsou tyto štětinky vesměs krátké, silné, lopatkovité.) — Abdominální články jsou na hřbetě vesměs hladké bez jakýchkoliv hrbolkovitých výrůstků (rod *Ephemerella* má tyto hřbetní výrůstky). Branchiální lamelly jsou na svrchu štítovité, a dole prstovité rozvětvené; z nich první tři jsou široké, přikrývající poslední dvě, nejposlednější pak lamella jest nejmenší. Cerky jsou 3, v délce 4 mm u ♀, u ♂ 3 mm a všechny mají blíže kořene nápadně prstenovité, hnědé, úzké ztlustěliny (viz obr. 1.), články jejich jsou dlouhé a vesměs opatřeny delšími, jen v přeslenech na konci článků stojícími štětinkami (obr. 3.). — Na spodu článků světlého abdomina možno pozorovati zřetelné kresby: Jsou to symetricky položené šikmo na zad se rozbíhající krátké černé čárky, z nichž dvě při předním kraji segmentů jsou blíže středu a dvě při zadním kraji segmentů jsou dále od středu. Ústní ústroje odpovídají oněm jak je kreslí LESTAGE, než liší se v tom, že terminální články 2. maxilly jsou opatřeny při konci kratičkými, hustými, rigidními štětinkami. — Nymphy samiček mají při pohledu shora dobře zřetelné složené oči stojící po stranách, nymphy samečků mají však posunuty tyto oči více na bok hlavy, neboť na temeni jsou u nich značně vyvinuty základy turbanových očí.

Samečkové liší se od samiček tím, že mají jak dříve číselně uvedeno tělo zřetelně užší, dále na hlavě právě zmíněné základy turbanových očí a cerky jejich jsou při basi silnější cerků samiček, podobně jako jsem to shledal u larev rodu *Caenis*, jinak se shodují s larvami samiček.

Veškery naše exempláře *Torleye* jsou dokonale porostly na povrchu těla i okončin řasovou epiflorou, a to jak zelenými řasami, tak zvláště rozsivkami z rodu *Gomphonema*. Epiflora jest tak na mnoze hustá, že nelze ani pod ní shlédnouti skutečného povrchu těla. Tato okolnost byla také značnou závadou při pořizování fotografických snímků. Snímky pořídil laskavě preparator lékařské fakulty p. J. REJSEK, začež mu vzdávám svůj vřelý dík.

Žaludek dvou na obsah prohlédnutých mladších nymf *Torleye* obsahoval detritus i některé řasy sebrané na podkladě s různými vajíčky i embryi (na př. červů kroužkovitých), jež byly spolykány spolu s jinými částkami.

Jak epiflora, tak také i obsah žaludku svědčí o životě *Torleye* na kamenech se slizem, detritem a řasami, jak to také předpokládal LESTAGE, i dosvědčil můj nález u Řídkého.

Doba líhnutí subimag i imag *Torleye* jest u nás nepochybně červen až srpen, jak dosvědčují naše dříve zmíněné nálezy dospělých nymf na skoku v subimaga. Když jsem o měsíc později (v červenci) sbíral v Loučném, nenalezl jsem ani jediné *Torleye*, bylat' asi tehdy doba jejich letu v oněch místech již přešla.

Bude zajímavo zjistiti subimago a imago této nové formy.

Torleya byla dosud známa jen z Belgie, kdež byla nalezena nejprve DELPÉREEM (r. 1914) v okolí Liège ve 4 exemplářích, na to 1916 ROUSSEAUEM v Quarreux v 1 exempláři a teprve později se jich dostalo LESTAGEOVI více.

Nálezem mým, i p. řed. V. J. Štěpána se rozhojňuje počet lokalit *Torleyabelgica* (Lestage) a rozšiřuje poprvé na Čechy.

Nechci se však pouštět do fantastických konklusí o rozšíření této zajímavé formy, ale její sporadické vyskytování si vysvětluji tím, že pro své připodobnění kaménku přitisknutému k podkladu, i své pomalé pohyby unikla dosud zraku sběratelů, kteří ji jistě často též považovali za ubikvistní *Ephemerellu*.

A můžeme skoro s určitostí předpokládati, že, je-li na severu v Belgii, bude i na severu v Německu, a, je-li u nás v Šumavském předhůří a na Českomoravské vysočině, že bude také i na podobných lokalitách ve středním a jižním Německu a i jinde.

Svým výskytem jest *Torleya* pendantem k výskytu larev Ephemeridových rodů *Rhithrogenaa* *Epeorus* vyskytujících se v našich horských potocích.

Doufám, že těmito řádky vzbudím pozornost k této formě a že na základě nových nálezů se v budoucnu více dovíme o jejím životě i biologii.

